

ARKUSZ II – MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
39.	a) C – Łeba b) D – Zakopane	0-2	Za każda prawidłową odpowiedź 1 pkt
40.	a) kolejno: 1. lato 2. zima 3. jesień 4. przedwiośnie 5. przedzimy 6. wiosna b) 1, 3, 6	0-2	a) Za poprawne przyporządkowanie wszystkich pór roku 1 pkt b) Za poprawne podanie numerów pór roku 1pkt
41.	Kolejno, np.: - podmorskie trzęsienia ziemi – tsunami, - przyciąganie Księżyca i Słońca – pływy, - stałe wiatry – prądy morskie lub falowanie, - różnice ciśnienia atmosferycznego nad akwenem – sejsze.	0-3	Za prawidłowo utworzone: 2 ciągi przyczynowo-skutkowe1pkt 3 ciągi przyczynowo-skutkowe2pkt 4 ciągi przyczynowo-skutkowe3pkt
42.	Kolejno, np.: a) przy dużej wilgotności powietrza i temperaturze poniżej 0 ⁰ C, b) gołoleź lub oblodzenie, c) zamrażanie kropli deszczu spadających na chłodne podłoże o temperaturze poniżej 0 ⁰ C, d) kolizje drogowe będące następstwem śliskiej nawierzchni itp.	0-4	Za odpowiedź na każdy podpunkt uwzględniającą wskazane elementy po 1 pkt
43.	A – deszczowy monsunowy B – śnieżno-deszczowy Przyczyny, np.: A – wysokie opady związane z monsunem letnim napływającym znad oceanu B – wiosenne roztopy i duże opady w miesiącach letnich i jesiennych	0-3	Za podanie właściwego typu ustroju dla obu wykresów 1 pkt Za podanie przyczyny dla ustroju A 1 pkt Za podanie przyczyny dla ustroju B 1 pkt
44.	A – prądy wstępujące – cyrkulacja	0-4	Za podanie przyczyny dla każdego ze wskazanych obszarów 1 pkt

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	międzyzworotnikowa – konwekcja termiczna, dynamiczna, ewentualnie cyrkulacja monsunowa, wpływ ciepłego prądu morskiego, B – prądy zstępujące (temperatura powietrza wzrasta a nasycenie parą wodną maleje), C – bariera górską, cyrkulacja monsunowa, D – niska temperatura powietrza, mała wilgotność bezwzględna.		
45.	Kolejno: 1. węgiel kamienny, 2. w wyniku ewaporacji (parowania) wody morskiej, 3. skały węglanowe (wapień, margle).	0-3	Za każdy prawidłowo wypełniony wiersz po 1 pkt
46.	a) A – barchan B – paraboliczna b) np.: A. W barchanach powstających w środowisku suchym, najwolniej przesuwany jest środek wydmy z uwagi na dużą ilość piasku. B. Wydmy paraboliczne powstają w środowisku bardziej wilgotnym i przesuwanie się ramion wydmy powstrzymywane jest przez większą wilgotność piasku i wkraczającą na nie roślinność, wiatr szybciej przemieszcza suchy piasek w środkowej części wydmy.	0-3	a) Za prawidłowe podpisanie obu typów wydym 1 pkt b) Za wyjaśnienie przyczyny dla każdego typu wydmy po 1 pkt
47.	a) Kolejno: A. fiordowe,	0-3	a) Za podpisanie poprawnie: 2 – 3 typów wybrzeży 1 pkt

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	B. dalmatyńskie (kanałowe), C. riasowe, D. mierzejowo–zalewowe, (wyrównywane), b) powstaje wskutek zatopienia górskich dolin polodowcowych.		wszystkich typów wybrzeży 2 pkt b) Za opis genezy 1 pkt
48.	Kolejno: - lodowiec górski – erozja – cyrk lodowcowy, - wody fluwioglacjalne – erozja wzdłuż czoła lądolodu–pradolina, - wody fluwioglacjalne – akumulacja – sandr, - lodowiec górski – erozja – dolina U – kształtna, - lądolód – akumulacja przed czołem lądolodu – wał moreny czołowej.	0-5	Za poprawnie wypełniony każdy wiersz po 1 pkt
49.	a) poziomy w kolejności od góry: - próchniczny (humusowy), - poziom wmywania (iluwalny) b) Typ – bielicowa, Strefa klimatyczna - umiarkowana	0-4	a) Za podanie nazwy 1 poziomu gleby 1 pkt 2 poziomów gleby 2 pkt b) Za podanie nazwy typu gleby 1 pkt strefy klimatycznej 1 pkt
50.	a) kosodrzewina (kosówka), b) regiel górny lub lasy świerkowe, c) łąki górskie (połoniny, hale).	0-2	Za dwa uzupełnienia 1 pkt Za wszystkie uzupełnienia 2pkt
51.	Np. a) $3216 \times 1,3 = 4180,8 \sim 4181$ osób b) $3216 \times 0,5 = 1608$ osób c) $4181 - 1608 = 2573$ osoby Liczba mieszkańców zwiększyła się o 2573 osoby	0-3	Za poprawny zapis i wynik obliczeń w każdym podpunkcie po 1 pkt (maksymalnie 3 pkt) Uwzględnić różnicę wyniku o 1 osobę wynikającą z zaokrąglenia wartości,

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	lub 2572 osoby Obliczenie w punkcie c) może mieć postać $1,3 + (-0,5) = 0,8$ $3216 \times 0,8 = 2572.$		<i>dopuszcza się inny sposób obliczenia..</i>
52.	a) białą i czarną lub (europeidalną i negroidalną) b) białą i żółtą c) białą i czarną	0-2	Za poprawne uzupełnienie dwóch podpunktów 1 pkt Za poprawne uzupełnienie wszystkich podpunktów2 pkt
53.	Np.: 1) Amazonia np.: w miejsce wycinanych lasów powstają użytki rolne, drogi, osiedla, tereny przemysłowe. 2) Wschodnie wybrzeże USA np.: - użytki rolne zamieniane są na infrastrukturę techniczną, - w miejsce użytków rolnych powstają obszary zurbanizowane. 3) Okolice Belchatowa np.: – użytki rolne i lasy zostały zniszczone na skutek eksploatacji węgla brunatnego, ich miejsce zajęły hałdy, wyrobiska i obszary rekultywowane, tereny sportowe.	0-3	Za podanie jednej zamiany dla danego obszaru 1 pkt
54.	a) Na rysunku powinna być uwzględniona tendencja wzrostu imigracji i spadku emigracji (rysunek powinien pokazywać zmniejszenie salda). b) Argumenty związane z emigracją , np.: – zanikanie emigracji z przyczyn politycznych	0-4	a) Za poprawne uzupełnienie wykresu1 pkt b) Za każdy argument1 pkt (maksymalnie 3 pkt)

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	– trudności na rynku pracy w UE zmniejszają emigrację ekonomiczną – ograniczenie wynikające z bariery językowej – tworzenie nowych miejsc pracy w Polsce przez inwestorów zagranicznych związane z imigracją, np.: – wzrost atrakcyjności Polski jako kraju imigracyjnego – powroty byłych emigrantów do Polski po uzyskaniu wieku emerytalnego – tańsza siła robocza w Polsce zachęca inwestorów (w tym pochodzenia polskiego) do inwestowania i osiedlania się w Polsce		
55.	Kolejno: a) M lub C b) P	0-2	Za każde przyporządkowanie 1 pkt
56.	Np.: - niski przyrost naturalny, który nie jest równoważony napływem ludności, - narastająca atrakcyjność stref podmiejskich, - poprawa warunków materialnych rodzin powoduje ucieczkę od uciążliwości życia w mieście (zanieczyszczenie, hałas, trudności komunikacyjne), - w miastach powyżej 200 tys. ale nie przekraczających 400 tys. mieszkańców duży udział schyłkowego przemysłu w gospodarce miasta np. Katowice.	0-2	Za podanie jednej przyczyny 1 pkt Za podanie dwóch przyczyn2 pkt
57.	a) restrukturyzacja przemysłu	0-4	a) Za poprawne wyjaśnienie każdego

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	to daleko idące zmiany w wielkości i rozmieszczeniu przedsiębiorstw oraz przebudowa struktury gałęziowej, czemu towarzyszy unowocześnianie procesów technologicznych. reprywatyzacja. np.: - zwrócenie prywatnym właścicielom mienia przejętego przez państwo, ogólny proces powrotu do własności prywatnej. b) Konsekwencje restrukturyzacji: pozytywne, np.: - tworzenie nowych miejsc pracy, - wzrost konkurencyjności przemysłu, - tworzenie innowacyjnych przedsiębiorstw pobudzających rozwój regionalny (np. montownia samochodów w Gliwicach), - upowszechnianie nowoczesnych technik, technologii produkcji i metod zarządzania, - wzrost poziomu wiedzy i kwalifikacji pracowników, - poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez likwidację uciążliwych zakładów oraz upowszechnianie proekologicznych technologii produkcji. negatywne, np.: - przejściowy wzrost bezrobocia, - likwidacja miejsc pracy w skali przekraczającej		z pojęćpo 1 pkt. Za podanie dwóch pozytywnych konsekwencji 1 pkt. Za podanie dwóch negatywnych konsekwencji 1 pkt. lub Za podanie jednej pozytywnej i jednej negatywnej konsekwencji 1 pkt

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	ich tworzenie, - niedobór funduszy na naprawę szkód górniczych, - niewystarczająca modernizacja infrastruktury miejskiej,		
58.	Np.: a) Przyczyną wzrostu produkcji energii elektrycznej jest: rozwój przemysłu, rozwój usług, postęp cywilizacyjny (wzrost zapotrzebowania na energię w gospodarstwach domowych i gospodarce komunalnej), rozwój możliwości technicznych wytwarzania energii itp. b) Produkcja energii elektrycznej na jednego mieszkańca jest lepszym wskaźnikiem rozwoju gospodarczego państw, ponieważ jest niezależna od udziału państwa w gospodarce świata oraz ulega powiększeniu w miarę rozwoju gospodarki, stosownie do wzrostu popytu na energię elektryczną. np.: Japonia, w której rozwój gospodarki spowodował wzrost produkcji energii elektrycznej na osobę mimo jednoczesnego spadku energochłonności tworzenia PKB.	0-4	a) Za podanie w wyjaśnieniu jednej przyczyny 1 pkt Za podanie w wyjaśnieniu więcej przyczyn 2 pkt b) Za wskazanie właściwego miernika 1 pkt Za podanie uzasadnienia 1 pkt
59.	Np. - szybki dostęp do informacji, - globalizacja i z nią związane tworzenie przedsiębiorstw globalnych, - zwiększenie szybkości przesyłania informacji i dostępu do wiedzy - wsparcie zarządzania przedsiębiorstwami,	0-2	Za podanie dwóch zmian 1 pkt Za podanie trzech zmian 2 pkt

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	- umożliwia tworzenie „przedsiębiorstw wirtualnych”, - lepsze warunki do inwestowania, - wpływ na codzienne życie (zakupy przez Internet, opłata rachunków, obsługa kont bankowych), - zmiana stylu życia (ograniczenie ruchu fizycznego, alienacja), - tworzenie miejsc pracy w domach (wykonywanie prac zleconych, projektowych, telepraca), - upowszechnianie się nowych wzorców kulturowych.		
60.	Np. a) najuboższe kraje Afryki, Azji, Ameryki Płd. o niskim poziomie gospodarczym lub: Afryka - Etiopia, Somalia. Azja – Indie. Ameryka Płd.- Kolumbia, Ekwador, Peru. b) przyczyny: - eksplozja demograficzna powoduje zmniejszanie się powierzchni użytków rolnych na 1 mieszkańca, co powoduje nadmierną eksploatację gleby i spadek jej produktywności, - eksplozja demograficzna powoduje spadek produktu krajowego brutto na osobę, co zwalnia postęp w rolnictwie, - niestabilność polityczna i wewnętrzne konflikty	0-2	a) Za wskazanie dwóch regionów lub krajów 1 pkt b) Za wyjaśnienie przyczyny 1 pkt

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	utrudniają prowadzenie planowej polityki w rolnictwie, - mała jest skuteczność organizacji międzynarodowych zajmujących się problemem likwidacji głodu.		
61.	a) - rośnie udział produkcji zwierzęcej w produkcji rolniczej ogółem, - maleje udział produkcji roślinnej w produkcji rolniczej ogółem, - rośnie towarowość rolnictwa, - zmniejsza się udział rolnictwa w tworzeniu PKB. b) np. - zmniejsza się udział rolnictwa w tworzeniu PKB w związku z szybciej rosnącymi cenami towarów przemysłowych i usług, - towarowość rolnictwa wzrasta wraz z uzyskaniem nadwyżki w produkcji żywności (rośnie wydajność, rozwija się specjalizacja, podnosi się poziom kultury rolnej).	0-4	a) Za podanie dwóch zmian 1 pkt Za podanie trzech, czterech zmian ... 2 pkt b) Za podanie przyczyn dotyczących: udziału w tworzeniu PKB 1 pkt towarowości 1 pkt
62.	a) Japonia + 99,6 Polska - 17,2 b) dla Niemiec dodatni a dla Turcji ujemny, niekorzystny dla Turcji, wartość importu Turcji jest około 10 razy mniejsza niż w Niemczech a wartość eksportu około 20 razy mniejsza.	0-3	a) Za obliczenie bilansu dla obydwu krajów 1 pkt b) Za porównanie bilansu 1 pkt Za ocenę z uzasadnieniem 1 pkt

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	Uzasadnienie: np. - Niemcy uzyskują korzyści z powodu wzrostu sprzedaży poza granicami kraju, masowość produkcji obniża jej koszty, przez co wzrasta konkurencyjność wytwarzanych towarów, - Turcja ma wartość importu wyższą niż eksportu, co nie jest korzystne dla rozwoju jej gospodarki i może powodować brak środków finansowych na rozwój gospodarczy.		
63.	Wzrost inwestycji zagranicznych: skutki pozytywne, np.: - wprowadzenie obcego kapitału, - przepływ nowoczesnych technologii, - wzrost liczby miejsc pracy, - zwiększenie efektywności gospodarowania, - wzrost liczby wysoko wykwalifikowanej kadry zarządzającej. skutki negatywne, np.: - ograniczenie lub utrata przez państwo „suwerenności ekonomicznej”, - wypieranie z rynku mniejszych zakładów, - wykupywanie zakładów z zamiarem eliminowania konkurencji, działania monopolistyczne. Konsumpcyjny styl życia:	0-4	Za podanie dwóch skutków1 pkt (obojętnie w której kolumnie lub wierszu)

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	skutki pozytywne, np.: - więcej wolnego czasu, - powszechna dostępność dóbr, skutki negatywne, np.: - patologie społeczne, - problemy z nadwagą.		
64.	a) np.: 1. Polacy żyją krócej niż ludność w krajach wysoko rozwiniętych ale dłużej o około 5 do 8 lat niż w krajach słabo rozwiniętych, 2. mężczyźni żyją średnio o 8 lat krócej niż kobiety; b) np.: im wyższy poziom gospodarczy kraju tym dłuższa średnia długość życia, c) np.: profilaktyka zdrowotna, mniejsze tempo życia, preferowanie zdrowego stylu życia, poprawa stanu opieki zdrowotnej,	0-5	a) Za napisanie jednego wniosku 1 pkt Za napisanie dwóch wniosków2 pkt b) Za sformułowanie prawidłowości 1 pkt c) Za podanie jednej propozycji działań 1 pkt Za podanie dwóch propozycji działań2 pkt
65.	A, B, D, E	0-2	Za wskazanie: dwóch, trzech działań 1 pkt czterech działań2 pkt
66.	Białowiecki Park Narodowy. Np.: najlepiej zachowany fragment puszczy o charakterze pierwotnym, najlepiej zachowany obszar starej puszczy w której żyją m.in. żubry, największy obszar lasu pierwotnego na Nizinie Europejskiej	0-2	Za poprawnie podaną nazwę parku 1 pkt Za poprawnie podaną przyczynę 1 pkt

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
67.	a) negatywne skutki: dla środowiska przyrodniczego: np.: - zakłócenie migracji ryb, - zalanie gleb, - wysychanie rzek, - zmiany wielkości przepływów wód, - powstanie sztucznego jeziora. dla gospodarki człowieka: - zatopienie cennych zabytków kultury, - zatopienie osiedli ludzkich, - przesiedlenie ludności, - zniszczenie użytków rolnych. b) np.: - zmiany ekosystemów, - zmiany klimatu, - naruszenie górotworu co może spowodować ruchy masowe, - utrata miejsc pracy, - zmiana sieci osadniczej.	0-3	Za podanie dwóch skutków: a) przyrodniczych 1 pkt gospodarczych 1 pkt lub Za podanie jednego skutku przyrodniczego i jednego gospodarczego 1 pkt. b) Za podanie negatywnego skutku innego niż wymieniony w artykule 1 pkt
68.	A, B, D, E	1	Za wybranie trzech z podanych działań..... 1 pkt
69.	Np.: - we wnętrzu Australii, w strefie występowania suchych i ciepłych pasatów wiejących od dynamicznych wyżów okołozwrotnikowych utrudniona jest konwekcja do wysokości, w której powstają chmury opadowe, - zimny prąd powoduje ochłodzenie owietrza na wybrzeżu i utrudnienie w powstawaniu prądów konwekcyjnych i chmur opadowych.	0-2	Za wyjaśnienie wpływu każdego czynnika po 1 pkt

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
70.	a) np.: - powódzie opadowe najczęściej występują w dolinach większych rzek, - najwięcej powodzi spowodowanych nawałnymi deszczami występuje w dorzeczu górnej Wisły i Odry, - powódzie roztopowe występują, np. w Kotlinie Sandomierskiej b) - powódzie roztopowe spowodowane są szybkim topnieniem śniegu, zatorami lodowymi, trudnością wsiąkania przy zamrzniętym podłożu, występują w miesiącach zimowych, wiosennych (listopad-kwiecień) - powódzie opadowe spowodowane długotrwałymi opadami najczęściej występują od kwietnia do listopada, - powódzie spowodowane <i>nawałnymi deszczami</i> są wynikiem dużej ilości opadów występujących w krótkim czasie, najczęściej w okresie letnich burz (maj-październik; maksimum lipiec i sierpień).	0-4	a) Za podanie po jednym przykładzie obszaru dla dwóch typów powodzi 1 pkt Za podanie po jednym przykładzie obszaru dla trzech typów powodzi 2 pkt b) Za wyjaśnienie przyczyny trzech typów powodzi 1 pkt Za podanie okresu ich występowania 1 pkt
71.	Bełchatowski np.: - górnictwo odkrywkowe węgla brunatnego, elektrownia. Tarnobrzęski - górnictwo siarki, zakłady siarkowe. Legnicko-Głogowski	0-4	Za podanie jednej przyczyny dla każdego obszaru po 1 pkt

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryteria zaliczenia
	np.: - górnictwo i hutnictwo miedzi. Krakowski np.: - hutnictwo żelaza i stali, - emisja zanieczyszczeń pochodzących z lokalnych kotłowni, - przenoszone przez wiatry zachodnie z GOP-u		